

N°. 22.

Sestdeenä, 27. Mai (8. Juni)

1872.

Wakfa par gaddu: Mahjas weefis 1 rubl., pass'es nauba 60 far.

M a h d i t a j s.

Cetschsemmes sinna's. No Rihgas: landags, — wezzi naudas papibri, — Leela Keis. Behtera d'fimsch. d., — Selgawas d'fellsu-zetsch ic. No Bohrtas: pah'r scha gadda gaisu. No Drelles: pah'r karstumu un faufumu.

Ahrsemmes sinna's. No Wahjsemmes: kibbeles ar preesteribu. No Franzijas: Bonapartisteeem pah'rmett karru, — Napoleons aissbildinajahs. No Parishes: pah'r Strahsburgas pabohschanohs. No Londones: pah'r schibdu waijaschanu Turzija. No Rohmas: pah'r pah'westa wahjibu un pah'r trohna-printischa reisojchanu. No Spanijas: peenahltas wiltibas. No Rumanijas: pah'r schibdu waijaschanu.

Saunalahs sinna's.

Behters I. tas Leelais. Kulas negais 10ta Mai 1872. Par pils-falneem. Grahmatu sinna.

Beelikkuma. Saudehts gohds. Wehl lahds stahsts no Napoleona I. laitem.

Cetschsemmes sinna's.

No Rihgas. 24ta Mai Widsemmes muisch-neeki te Rihga atwehra sawu schagadda fapulzi jeb landagu. Spreddiki fazzija general-superintendents Dr. Christiani pah'r teem wahrdeem: Neem. 12, 16—18.

— Saweem lassitajeem wehl reis sinnojam, lai ne-aismirst, ka no 1ma Juli f. g. tee wezzee naudas papibri jeb silberscheines wairs nekur netiks pretti nemti. Lai tadeht latris, kam wehl tahda nauda rohla, gahda, ka jau Juni mehnesi to atmaina trohna rentejas woi bankas.

No Rihgas. Sau agral effam sinnojuschi, ka muhsu pilsfeh'ta un arri muhsu Latweeschu beedriba fataisfahs Behtera ta leela Keisera 200 gaddu d'fimschanas deenu 30ta Mai ar gohdu noswinneht. Latweeschu beedribas programmu jau effam sinnamu darrijuschi, tadeht mums wehl jastahsta, us kahdu wihsi wiffa pilsfeh'ta to deenu pagohdinahs. 1) Wis-

fahs pilsfeh'tas, ahrpilsfeh'tu un pilsfeh'tas-muischu draudschu ewangelistahs basnijas turrehs pateizibas Deem-wahrbus; 2) fwehtku musihki spehlehs us rahtuscha; 3) wiffi luggi daugawa gresnosces ar fawahm flaggahm jeb karrogeem; 4) wiffi pilsfeh'tai peederrigi teesu-nammi uggunohs; 5) wiffi sem pilsfeh'tas rah'tes waldischanas buhdami teesu- un pah'rwaldischanas nammi buhs aissflehgti; 6) pilsfeh'tas skohlas buhs aissflehgtas; 7) nabbagi tiks meeloti pilsfeh'tas nabbagu-nammohs; 8) zeetunneeki pilsfeh'tas zeetumohs tiks meeloti; 9) tapat arr' karrawihri tiks pameeloti; 10) laudihm islusteschanahs buhs fataisfita us leela platscha stary pilsfeh'tu un ahrpilsfeh'tahm un Keisera dahrsu puschlohs ar lampu uggunihm; 11) pilsfeh'tas teateri spehlehs ihpafchu fwehtku luggu; 12) eetaisfih's diwas stipendijas preeksch Lehrpatas elementar skohlotaju seminara, kas pastahwehs til ilgi, kamehr derrigus elementar skohlotajus us zittadu wihsi warrehs sadabbuht til dauds, ka waijaga; un 13) nowehlehs 500 rublus itgadda preeksch weenas draudsjes-skohlas pilsfeh'tas muischu draudsjes un arr' til ilgi, kamehr schahdu waijadribu us zittadu wihsi warrehs sadabbuht. — Rihgas pilsfeh'tas gwardi us leela platscha tai deena meelohs karrä eewainotohs wezzus karrä wihrus. — Scha pascha nummera fluddinaschanu dalka lassam, ka Selgawa arri scho leelodsimtdeenu fwehtischoht un, ka d'firidam, tad to isdarrischoht ta Latweeschu beedriba, kas patlabban tur eetaisfahs.

No Rihgas. Waldischanas awise isfluddinatahs 18ta Merz f. g. Wiffsaugstaki apstiprinatus liffumus preeksch Selgawas d'fellsu-zetta beedribas.

Zaur to, ka ſchi Ribgas-Zelgawas dſelſu-zekka beedriba usnehmufehs to dſelſu-zekku tabtak buhweht lihds Rownas-Leepajas dſelſu-zekkam pee Moifch-kaſ jeb Moifchkeem, ta arr' ſawu wahrdu pahrmainijufe un taggad noſauzabs par „Zelgawas dſelſu-zekka beedribu.“ No tabs deenas rehinoht, kad ſchee likkumi apſtiprinati, pa 6 mehneſcheem tas buhwefchanas darbs ja-eefahl un pa 1½ gaddeem japabeids. — Jau eefahlts buhweht.

Tas no Ribgas-Dinaburgas eefahltoht buhwehts dſelſu-zekſch lihds Mihlgrahwam, effoht jau til tabt gattaws, ka til wehl kahdās weetas ween waijagohht ſmiltis usbeht, uu tadeht to jo drihs warreſchoht ſahlts bruhkeht. Sinnams, ka us preeſſchu pahr to dabbusim ſklairakas ſinnas.

No Rubbenes tē ſinno Rubbenes mahzitajs Marnis pats, ka turrenes baſnizai ne-effoht wis weefulis usbruzzis un ſlahdejis, kà agrakabs ſinnas daubſinaja. Winni pateizoht Deewam, ka tas negais winnus ne maſ ne-effoht ainehmis. — Sapohſtita baſniza til irr ta Kempu muifchas baſniza, kaſ arri bijufe no almineem buhweta un ſti-pra ehka.

No Bahrtas, Kurſemmē. Wiſſu pagabhjuſchu ſeemu bes itt warrena ſalla pahrlaidehm. Bet kad purwi un ſaufumi bes ſneega ween bija, tad tatschu par teem un uhdeneem: kà diſkeem, uppehm un ir par eſaru us Leepaju, klaijumus aplendami, pa meſchu ehnam, ar tahm ruddena diſſka ſneega atleekahm, ittin brangi isbraufajamees. Kur meſchi, tur bij labs raggu zekſch; kur klajumi, tur atkal lihdsens rattu zekſch, ka diſchgabbalus buhtum warrejufchi weſt. — Weenadi ſneegu gaidoht, ſagaidi-jahm, — ne zerrejoht, ſiltu, un arween jo ſiltu laiku. — Muſſu uppes leddus, no ta ſilta gaiſa iſtſchalſtejis, bes ne kahdahm pluhdahm un muſſu 44 affis garru ſiltu ne brihdejis, itt kluffitehm aigahja. — Nu preezajamees par to neredſetu agru, ſiltu pa-waffaru, bet kaſ faufs ween bija, ka jau mahlenecku druwas ſakalta un nebij wairs eeſpehjams art. — Lihdſa ar leeldeenam atnahze arri lectus un ir pehr-kons, kaſ nu atkal jau neddekahm, un gandrihs if deenas muhs apmelle, tã, ka nu atkal mahleneekeem un leiju weetas ir ſmiltineekeem ſlapjuma labbad druwu darbs jaatſahj. — Bet wehl bes tam pehr-kons muhs ſtipri ween eebaida. Jo tai 2trã Mai pehz puſsdeenas, nammelneekam Birjes Klahwam riju un pirti, katru ar ihpaſchu ſpehreenu, til ne reiſe trahpija un nodedſinaja. — Un atkal tai 11tã Mai, ſtarp pulſſteen 5 un 6, no rihta, pehrkons ar tahdu wehtru mums usbrucka, ka daudſeem juntuſ un ſchoghguſ ſaplohſija un apgahſe, un ihpaſchi wehl: ſtipru, no lohka buhwetu baſnizas krohga ſteddeli, un muifchas lauku ſchluhni pawiffam ſagahſe un arri wehja ſudmallas dauds magg ſamaitaja. Krohdſineekam 2 labbi darba ratti un 1 ſchtahtes ratti druſku druſkãſ ſaſiſti, ka zaur tam ween jau

weens, ohtrs ſimts rubku ſlahdes irr; kur tad wehl ta ſteddeles usbuhwefchana? — Un tam nammelneekam jau ſchoſeem' ſagti, ſirgu, rattus un no klehtes wiſſu nabbadſibu nolaupija. — Diſrd, ka muſſu zeemineem, Mihzeneekeem, (Niederbartauern) wehl leelakas breeſmas ta 11ta Mai rihta notiffuſchas. Wehtra ar kruffu, kaſ zellu, ir puſsohra zella zaurmehrà bijuſi, wiſſus laukus pawiffam nomaitajuſi, jnmtus noplohſijuſi un iſtabu lohguſ druſku druſkãſ ſaſittuſi. — Schee nu gan buhs pamahziti fa-wus laukus kruffas beedribã liſt apſtiprinaht.

Laffitaji mihti! Slawesim Deewu, kaſ tabdas behdas ne zeeſcham, un luhgſim Deewu, lai winſch tohs apbehdinatus atkal kà ſinnadams eepreezina; — un — ja laut kà warram, — rahdiſim winneem friſtigu mihleſtibu, palihgu ſneegdami.

Zeenijam rudſus plaut ar lihgmibu, dſeedadami, Mihzã plauj taggad un usarr waffaraju affaras ſlauzidami!

S. B.

No Drelles rakſta, ka tur ſaufums un karſtums effoht warren leels. Semme ſakaltuſe kà almins un weetakm pahrplichuſe no ſaufuma. Leepas effoht 2 mehneſchus agral noſeedejuſchas, ſeemas-ſehja retta un jau wahrpãſ, un rudſi jau ſeedoht. Daſchõs ap-rinõs auſu tihrumus isarruſchi un kartuppetus ſtah-dijuſchi un kannepes ſehjuſchi tai weetã. Kartuppeti un zittas dahra ſalnes niſktoht tã, ka ir tad, kad laiks greeſtohs zittads, wairs newarroht paglahbt. Karkowas gubernija wiſſa ſeemas-ſehja effoht pagallam, — laikam peenahkſchoht trubziba. — No Kiſchinewas arr tabs ſinnas naw labbakas un tur laudis ais karſtuma pa deenu diſihwojoht pa ſawahm iſtabahm, til nakti no pulſſt. 11 ſahloht iſeet. No Aprika eefahuma lihds ſchim pee winneem ne-effoht lectus lijis. — Ddeſſã pa deenu ſaulẽ effoht karſtums 42 grahdus leels.

Mhrſemmes ſinnas.

No Bahſemmes. Lai gan tē daſchadas darriſchanas un raiſes waldiſchanahm un lai nu gan runnas-deena wehl naw pabeigta, tomehr tabs leelakabs darriſchanas un ſtrihdes irr ar preeſteribu, kaſ izzehlahs no pahweſta nemaldibas hauſta. Taggad rakſta no Breſlawas, ka turrenes firſt-biſkaps Dr. Förſters apnehmees professoru Reintenu iſtumt no draudſes tàpat kà ar Dr. Weberu jau darrijis. Bet Reinkens nebijis wis til peelahwigs. Kad biſkaps zaur ſawu fullaini winnam to iſſchkirſchanas-rakſtu peefuhthijis, tad tas atbildejis, ka us tahdu wiſſi winſch to rakſtu no biſkapa wairs newarroht peenemt un to dewis atpakkat. Wehl tai paſchã deenã biſkaps to rakſtu pa ohtrreiſ winnam ſuhthijis ar paſtneeku. Bet professors atteiza, ka winſch ir us ſchahdu wiſſi to rakſtu newarroht peenemt un ſuhthija atkal atpakkat. Biſkaps nu melleja palihdſibu pee pilsſehtas teefas, pagehredams, lai ta zaur paſtneeku to rakſtu Reinkam peefuhthoht, bet ſchi to

nedarrija wis. Tad nu Reintens wehl ne mas naw no draudses ischirts, lai gan bislaps daschadi isdarbojees to rakstu winnam peesuhtht. Rahdotees, ka bislapam wehl ne mas ne-effoht prahä nahzis tas ihstems zetsch, pa kurru winnam schinni leetä pehz likkumeem jastaiga, jo schahdu rakstu winnam waijagohht peesuhtht garrigu buhschanu ministeram Falkam un to luhgt, lai tas to Reinkam fuhä.

No Franzijas. Tautas sapulze leelais sribdis un Bonapartisti turrotees ar balsu wairumu stipri pretti tahm apwainoschanahm, ko winneem uskrajohht ta paspehleta karra deht. Gambetta peerahbijis, ka libhs 4. September 1870 Franzija tillai 279,000 slintes bijuschas. — Franzija tilluse eerauta tahdä karrä, ko ta prett sawu gribbeschanu wedduse. Tad wehl Bonapartistem pahrmett, ka tee aisleegusch wezzajam Tjehram runnahht, kad tas ar sawu padohmu wehl buhtu warrejis to karru nowehrst, — tä nu gan schee warreschoht taggad Tjehra preetschä sewi taisnoht? Sau Meksikä schee effoht Franzijas gohdam kaunu darrijusch. Pasaulle taggad winnus teesafchoht par winnu neskaidreem darbeem un par winnu trakummu. Pats Napoleons zaur raksteem taisnojoht Sedanas padohschanohs, fazzidams, ka Magentes erzogs to pulku waddijis un karrojis prett 2 reis leelaku eenaidneeku pulku tä, ka spehzigali wairs newarroht. „Kad wiini“ — tä Napoleons raksta, „tikka pilsehtä atpalkat eespeesti, tad 14,000 nokauti un eewainoti palikka us platscha. Kad nu karrawihru gohds zaur tahdu sirdigu kauschanohs bij glahbts, tad es darriju pehz sawas keiseriskas warras un pawehleju padohschanahs karrogu pazelt. So Franzija nebuhtu wis glahbta, kad arri wiffi 60,000 saldati tittu apkauti, — tahdi uppuri buhtu pa wolti un leels grehks. Bij jadarra tä, tä tohti waijadsjeja, lai gan manna sirds gaujschi sahpeja.“ — Orleans printschä no presidenta Tjehra dabujuschä brihwibu, pehdeja kehina Ludwig Fihlipa nomiruschas meefas atwest Franzija St. Denis basnizä paglabbahht, fur jau zitti Franzijas kehini duss. — Kamehr Frantscheem sawä paschä semmē daschadas sribdes un nemeeri, tamehr schim brihscham no Alschihres kolonijahm teem nahloht labbakas sinnas. Salka, ka paschä Alschihre effoht pilnigs meers un politikas jeb karrabuhshana ne kas ne-effoht notizis. So paschu sinnojoht arri no Dranas un dascheem zitteem turrenes aprinkeem. Til ween siffenu barri effoht weetahm usbrulluschä un darroht pohstu pee semmes-augteem. Rahdotees, ka plauschana buhschoht itt labba. — Tä wiini raksta, — bet nesenn dabujam sinnas, ka teem Elsascheem un Lotrineescheem, kas sem wahz waldischanas negribbeja palikt sawä tehnu semmē un us Alschihri nogahja, tur eijohht flikti un ka Frantschu waldischana ar winneem nedarroht wis tä, tä apsohlijuse.

Witri pilsehtas zeetumä buhschoht sawest leelu pulku politigu zeetumneeku, ko fuhthschöht prohjam

us Saun-Kaledoniju, — fur zitti agral jau aischubtiti. Rahds protestantu mahzitajs waldischana luhdhis, lai zittus zeetumneekus apschelohht, bet wiina luhgschana ne-peenemta. No lattoku garrigneekem ne weens tohs ne-noschelojis. Schee zeetumneeki irr wiffi no komunas dumpineekem, — wehl kahdi simti buhschoht, kas teesajami un zerre, Suni mehnescha eesahlumä wiffu pabeigt. Effoht kahdi 9358 kas noteefati un laikam nahtschoht 10,000 pilni. Bet zil të gan schinni pulkä nebuhs pee teesafchanas netaisnibas notikuschas, un warr gan dohmaht un arri tizzeht, ka stary teem 21212, kas palaisi us brihwahm kahjahm, buhs leela dalka palaidneeku no wiffu-nikalabs sortes.

No Parishes raksta, ka ta kommissione, kas ismelle, kapehz Strahsburga Wahzeescheem padewusehs, waddonu generali Ulrich apwainojuse ar to, ka winsch padohschanahs kontrakti ar Wahzeescheem zehlis, pirms schee zikkadelei ar sturmi wirsi gahjusch, ka wiffas karraleetas un karrawaijadsibas ne-effoht tikuschas papreetsch isnihzinatas un ka pee aiseeschanas naw noberrehts, offizeerus ar karrawihru gohdu atlaist, bet ka teem bijis ja-apnemmahs tanni karrä prett Wahzeescheem wairs nellarroht.

No Londres raksta tä: Kad schejenes Turku wehstneeks Musurus Pascha dsirdeja pah to schihdu waijashanu Smirnä un Marmaramas fallä, tad tas to sinnu laida pa telegrafu us Konstantinopeli un tas nu taggad no Turzijas ahriku buhschanu ministera dabujis schahdu sinnu: „Kad ta sinna pah to notikummu Marmaramas fallä të pahnahza, tad tuhlin augsta Turku waldischana darrija, kas bij jadarra un ar dampfluggi aischubtija turp weenu augstu teefas-kungu, kam to leetu buhs ismelleht. Tas jau turp aischahjis un sawu darbu eesahjis un tee wainige tiks pehz likkumeem bahrgi sohnditi. Taggad tai fallä irr pilnigs meers.“ — Tad nu Musurus Pascha schejenes schihdu bankeerim Moses Montefiore galwojis, ka sultans spehzigä gabdashoht pah saweem schihdischeem pawalstneekem, lai teem buhtu meers. Turki gribb rahdiht, ka wiini effoht labbakt laudis neta Rumaneeschi un Greeki, jo Greeki ween bijuschä tee waijataji un ne wis Muamedaneeschi.

No Rohmas raksta, ka pahwesta slimmiba darroht ruhpes wiina tuhwejeem, bet sinnamis, arween teekoht wairak ismelts, ne tä teefa. Winsch tillai daudj reisahm apgihbstoht un ilgä gihblä guttoht, tä jau allasch pee wiina noteekohht waffaras eesahlumä. Schi kaite allaschin pahreijohht, bet sinnamis, ka wezzuma nespehziiba arween pee-augohht. — Laudis të atkal azzis un auzis atplehtuschä pah to, ka krohna-prinzis aischreisjis Pruhshu kehina familiju apmelleht. Woi til tee atkal ne norunnaschoht kahdu karru, woi zittu ko, kas pahwestneekam par flahdi, — tä runnahjoht kehina un Italijas eenaidneeki, daschadi pah to spreesdami. Bet winnu draugi preezajotees un Wahzsemneeki us to atbild tä: schi

fa-eefchanahs nemaš ne-effoht politika. Winnu krohna-prinzis effoht pawassarâ 1868 gaddâ bijis us Italias krohna-printſcha Humberta kaſſahm par weefu un wiſch tur tizzis leeliſki apzeenihts. Scho gohdu pretti rahdiht, Italias krohna-prinzis gribbejis jau 1870tâ gaddâ us Berlini nahlt, bet tas karſchs to aiſturrejis un tas tadeht nokawejees lihbs ſchim gaddam. Lai tadeht prettineeki ne ko nebehdajoht, jo ta tiſ effoht draudſiga apmekleſchana ween, kur nekahds politikas eemeſtis ne-effoht ſtarpâ.

No Spanijas. Tê atkal jaunas fajulſchanas. Nu pat bij jauni miniſteri iſwehleti un Sagasta kungs teem par preſidenti. Bet ſchis un winna beedri tiſ zaur to bij balſu wairumu panahluſchi, kad pehz wezza Spaneeſchu eeradduma ſawus wehletajus bij pirkuſchi par naudu, ko iſ krohna kaſſes nehmuſchi. Sinnams, ka ſchi leeta nebij wiſ palikuſe tiſ fleppen, kâ dohmaja. Gan ta iſmekleſchana, woi riktigi pehz kahtas ta wehleſchana notikuſe, netikka ne kahta turreta un Sagasta jau dohmaja, ka wiſ iſeeſchoht par labbu. Bet ſcho-reiſ tas peewihlahs, jo pee naudas darrifchanahm arri Spaneeſchi nepaleek wiſ ilgi labbi draugi lohpâ. Kongreſſe ſahla miniſterijai praſſiht, kur effoht iſleetata ta leela nauda, kaſ bijuſe koloniju lahde. Utbildeja nu gan, ka nauda effoht tehreta dumpineekus iſmeklejoht; bet ſchi nauda pehz taiſnibas bij iſtehreta pee wehletaju pirkſchanas un Sagasta laikam bihdamees, ka taiſniba tal iſnahltſchoht klajumâ, atteizahs no miniſteru ammata un tiſka arri atlaiſts. Taggad Topete jaunu miniſteriju ſamelejis un kâ ſalka, Topete, karra miniſteris buhdams, ſcho jaunu ammatu tiſ ween us tiſ ilga laika paturreſchoht, kamehr maſchallis Serrano buhſchoht Karliſtus pa wiſſam iſdelbejis un kâ uſwarretajs pahnahltſchoht — tad tas palikſchoht par miniſteru preſidenti. Bet nu atkal daudſina, ka maſchallis Serrano karra-lautâ blehdibu darrijis, jo wiſch tiſkojoht atkal Burboniſtu waldischanu Spanijâ eewef. Zittas ſinnas pah ſcho buhſchanu ſalka, ka Serrano gribboht iſdarriht to, lai wezzahs kehnienees Iſabeles dehlſ Alfons tiſtu par Spanijas kehniinu. Taggad pat pa Spaniju reiſojoht pulks tahdu iſdarritaju, kaſ preekſch Iſabellas ſtrahda. Ihpafchi weens effoht tas leelakais rohkſ-puiſis Iſabellai un ſchis ar Serrano beeiſ rakſtotees lohpâ. Tad nu arri telegraſs jau ſinnoja, ka maſchallis Serrano eſfoht no ſawa karra-waddona ammata atlaiſts. Laikam nahlamâs deenâs pah to wiſſu dabbuſim ſkaidraſas ſinnas. Kad nu wehl republikaneefchi jau iſſluddinajuſchi, ka winneem tas laiks effoht klahlt, pah ſewi gabdabt, un bes ſcheem wehl weena zitta leela partija, kaſ pee kehniina Amadeus iſwehleſchanas daudſ ſtrahdajuſe, taggad no kortefu pulka iſſtahjuſehs, tad gan jadohma, ka kehniinam ilgi laikam meers nebuhs tē Spaneeſcheem buht par kehniinu. Iſht ſalkoht, Spaneeſchi tâpat darbojahs, kâ

Frantiſchi un ihpaſchi zaur to, ka preeſteribai tur leela warra rohkâ, kam gan reebj, ka weena no baſnizas draudſes atſtumta kehniina dehlſ tur walda.

No Rumanijas. Rahdahs, itt ka Rumaneeſchi gribbetu ſchihdus no ſawas ſemmes pawiffam iſdeldeht ahrâ. — Nupat tai Moldawas pilsſehtâ Romanâ atkal iſzehlufehs ſchihdu waijaſchana ar paſcha birgermeiſtera un pilsſehtas waldischanas pawehleſchanu. Schee likkuſchi ſchihdu kaſſehtu, kaſ jau pa gadduſimteneem ſchihdu rohkâ, taggad nopohſtiht. Us ſchahdu pawehleſchanu tiſkuſe kaſſehtas ſehta noplehſta, kohki, kaſ par jantumu tur auga, nozirſti, kappu almini ſadauſitti, kappi atrakti walkâ un eerakto kauli ſunneem iſmeſti. Schihdu draudſe pee walſts waldischanas palihdſibu un patwehrumu meklejuſe. Dſirdehs, woi ta patwehrumu dohs. — Zittas Ciropas waldischanas gan zehlufchahs kahtas un Rumanijas waldischanai padohmu dewuſchâs, lai ta gabda, ka ſchihdi wairs netiktu waijati.

Jaunakohs ſinnas.

No Berlins, 24. Mai (5. Juni). Italias krohna-prinzis ar ſawu augſtu gaſpaſchu rihtâ reiſohs us Drehdenti.

— Spanijas kongreſſe Madridê peenehmuſe maſchalla Serranoſa faderreſchanu ar dumpineekeem. — Kehniſch Serrano eejhliſ par miniſteru preſidenti.

Pehters I. tas Leclais.

Keiſers Pehters I. bij ta laika iſredſehſts walde-neekſ. Winna meeſigi un garrigi tiſkumi, winna darboſchanahs waldischanas leetâs un tahdâs, kaſ pee tam nepeederr, ar ko walkas-brihſchâs ſawu laiku pawaddija, wiſ tas iſrahda winnu kâ tahdu, ko ne weens naw dſirdejis un redſejis — winna darbi katrâ leetâ leeli un apbrihnojami.

Pehters I. bij wairaf kâ 2' arſchini 14 weſſchoki leels un winna augums ar zitteem ſalihdſinoht, bij pawiffam ſawads, tâ ka Sahrdamas fuggeneeku ſewas raudadamus behrnus haideja, ſazzidamas: „Ja nebuſti kluffu, tad leelais zimmermans no Maſkawas duſmoſees.“ Wiſch bij plezzigs un meeſâs tullis ar appalu, druſzin eebruhnu gihmi, melneem matteem, kur ar weenu pehz ta laika mohdes, paruhs wirſû; winna peeri puſchkoja leelas melnas azzis un beefas usazzis; degguns, mitte un uſſas bij maſt, zaur kam wiſch druſzin nepeemihligs iſrahbijahs.

Tâ kâ leels augumâ, tâ arri leels bij ſpehlâ. Weenreiſ ſpehka deht ſaſtrihdejahs ar Pohku kehniinu Auguſtu (tas bij 1701 gaddâ); gribbedams ſawu ſpehku rahdiht, pawehleja, lai tam dohd kahtu wadmallas gabbalu; ſcho drehbes-gabbalu ſweeda us augſchu un wehl gaiſâ buhdamu ar ihſu jakts ſohbenu pahzirta. Dhtru reiſ Pehters I. ar ſcho paſchu kehniinu pee puſſdeenas ar rohkahm ſubraba ſchlihwî par truhbu ſalohzija un tâpat ſubraba biſkeri ſaſpaidija. 1697 gaddâ, deezgan ſtipram wehjam pubſchoht, Amſterdames pilsſehtâ ar rohkahm

welja fudmallu spahrnus apturreja, lai warretu apflattihit, kà tee taifiti. Geshana wiinam bij ahtra, bet kad sakka laut ko pahrdohmaht, jeb ar kahdu farunnajahs, tad gahja wehl ahtraf. Aultreeschu grahfs, walsts-suhthits weetneeks, wahrda Rinski, labbi refnis wihrs, fazzija, ka labbal isturetu kahdu laufchanohs, ne kà diwas stundas ar Kreewu Keiseri parunnatees, jo runnajohit wiinsh gahja kohiti ahtri un Rinskam bij pakkal jastreen.

Pehters I. tahdas fanahlfchanas labprahit islustejahs, kas wiinam par gohdu tilka safaultas; redseja ar labpatilfchanu gresnumu un brangumu: bet deenifchka dsihwè bij pats prastais. Upgehrbs wiinam bij prasts: waffarà faules zeppure jeb trihsstuhraina uhte, Sprantschu mohdes garree kastani (fwahrli) no tuhka (wadmallas) tumshà jeb pellekà pehrwè; scho tuhku nehma no fabrika; beesi sihda kamsohki, raibas willainas sekkes, kurpes ar beesahm sohlehun un warra jeb tehrauda sprahdsehun. Seemà — tahds pats apgehrbs; bes tam wehl walkaja zeppuri no sprohgainas Kalmuku (aitu) ahdas un us tuhka kastana uswilla kaschoku, kam preefshà zaunu, un us mugguras kà arri peedurknes Siberijas wahwerischi ahdas un us ahdas kurpehm uswilla leelus fahbakus, kas augshà ar seemela breefchu ahdu apkanteti.

Keisers (Pehters I.) scho apgehrbu arri nepahrmainija tad, kad 1717 Parihsè bij, kur Ludwiga XV. jaunibas deenas leeli kaudis, tur pillè buhdami, apgehrba pahrmainifchanà un brangumà farwu gohdu mefleja. Parihsè noreisojis, Wiinsh pawehleja fewim jaunu paruhku apstelleht (toreis walkaja leelmanni mohdes deht paruhku, laut gan pascheem mattu deesgan us galwas); paruhks bij pehz ta laika mohdes taifihits plats ar garreem sprohgaineem matteem. Keisers garrohs sprohgainohs mattus paruhkai nogreesa til tabt, ka schi til wiinna pascha mattus apfedsa.

Wiinna apgehrbs bij kastans, (fwahrli) bes tressehm, un kà jau minnehts, paruhka ar ihseem matteem, uhte bes puschka un melna ahdas sohvena-silfna pahr plezzeem; pehz kahda laika palikka schis apgehrbs Parihsè par mohdi, ko nosauza: habitdutar, t. i. Kreewu Keisera mohde. Bet atgaddijahs arri tahdas deenas, kur Pehters I. mihleja brangumà rahditees: tà p. pr., kad jaunas fugges no buhwplatscha pirmoreis uhdeni laida, Pehters faruus weefus, kas nahlfuschchi jauno fuggi flattitees, fanehma baggata ar seltu isfchuhtà admirala mundeerà un ar fw. Andreja gohda-sihmes banti pahr plezzeem. Keisereenes Katarinas frohneschanas deenà Wiinsh walkaja kastanu no beesas fillas sihda drehbes, kas Tuhr pilsehtà, Sprantschòs, austa; schohs kastanus keisereene patte ar fudrabu isfchuhwa. Kad nu keisereene Wiinam tohs fwahrkus peeneffa, tad us schuhwuma flattidamees drehbes-gabbalu drufzin pakrattija, zaur kam kahdi fudraba paweddeeri us grihdas kitta.

„Kaug, Katinka,“ Wiinsh us teem spihdumeem rahdidams teiza, „fullainis to kohpà ar mehfleem isflauzihs, — un tomehr schè wairaf, nekà schelawainas dabbu.“

Pehters I. bij dewigs, kur waijadseja par nopelnu kahdam gohdu-malkas peeschkirt, tatschu bij taupigs tahdas leetas, kas pascham ween waijadstigas. Pirmo reis pa fweschahm semmehm reisodams, Wiinsh ne weenam nefazzidams, kas effohit, cebrauza Ninewegenes pilsehtà un tur gastusi pawehleja, lai walkarinas taifa.

Gastuschneeks atneffa diwpadfmit ohlas, feeru, fweestu un diwas puddeles wiina. Pee aprehkineschanas gastuschneeks, warr buht mannidams, kas tas par weesi — pagehreja par walkarinahm fimts dukatus. Pehters pawehleja sawam marschatam to naudu ismaksahit, bet newarreja to dahrgu walkarinu aismirst, un Pehterburgà ar fuggehm atnahfuschus Dlandeeschus pameelodams, katru reis par to mantas-kahrgo Nimwegenes gastuschneeku stahstija. Bittureis Wiinsh fazzija: „Man naw ne kas ko isfchlehrst; pascham eenahlfchanu naw dauds, un walsts mantas jafarga, jo par to Deewam ja-atbild.“

(Us preefshu wehl.)

Mukas negais 10tà Mai 1872.

Pahr to negaisu, ko muhsu Baltija weetahm peedfihwoja peeminnetà deenà, gan wehl nahlfuschas zittas finnas, bet taf jafalka, ka arri tahs newarr buht wiffai pilnigas, jo schis notikkums wehl naw tik gruntigi isdibbinahits un ismeklehts, kà to wehlahs un kà tas tik ar laifu warr notift.

Ka eesahkumà ta kruffa pee Rihgas fahfufeshs un ais Walmeeras beigufeshs, to gan warr nojust un ka wiinas zetta garrums bijis 120 lihds 150 werstes un plattums 35 lihds 40 werstes. Leekahs, ka ap Behsim ta wehtra stipraka bijuse, jo tur dilti refni kohli lausti. Ta leela kruffa, kà jau sinnam, bijuse daschadà formatà, zitta kà no wairaf masakeem kruffas graudeem kohpà falikka, zitta atkal pa widdu kà no meistera flunstigi pa eefschu isrohtata un pa widdu ar bedriti un tà wehl daschadi. Schi kruffa ar kahdu spehku tilka us semmi fweesta, ka ta ne ween lohgu ruhtes, bet arri lubbas un daktinuis juntòs zauri fitta un kautini daschàs weetàs jau dohmajuschchi, ka ta us 10to August isdaudsinata pastara-deena nupat jau effohit klahit, lai gan 3 mehneschus agraf. Bet, pahr schahm kruffas un pehrkona breefmahm jo bailigas un breefmigas bij tahs aukas un weefuka breefmas. Is Behsim pahr to raksta, ka schi aula winneem leelotees, ka ta pee Sigguldes un pee Allascheem effohit iszehlfufeshs un schai puff' Muhru muifchas pee Walmeeras pabeigufeshs. Bet ta naw wis gahjuse taifni ween, bet lohziufeshs un grohsziufeshs us daschahm pufsehun un ne wis ik reis pa to paschu zellu, kur pehrkons un kruffa gahjuschchi. Weefulis no Sigguldas gahjis

pahr Kempu muischu, Baltemali, Kabrta muischu un Meira muischu libds pat kalna Bluffas un Seltakalna muischahm, no kurrähm schahs diwas pehdigi minnetas pawiffam nopohstija un tad pahr Breefuli, pa dalkai pahr Raunu, Keepas muischu fneebfis, sawä zekä kohfus, ehkas un zilwekus no gallinadams un few paktat kà breefmigu karra-lauku ar neslaitameem lihkeem atstahdams. Semme weetahm palikkuse kà ismaifita, bet ehkas zittas tur pat us weetas sagahstas, zittas gabbaleem tablu pa gaisu aisnestas, zittas pa wiffam pasuddufchas. Bakti un dehti, kohfu sarri un zelmi werstehm pa gaisu aisnesti un dehti weetahm ar kruffas leddu apfallufchi, kà arri daschas zittas leetas, ir pat almeni aisnesti tahdös apgabbalös, fur ne mas nesinn, no kurrenes nahlfufchi, arri wahgi un daschi zitti fainnee-zibas un lauka ribki, un is flapjeem un kumodehm israuti drehbju gabbali pa gaisu aisnesti. So leelakas tahs breefmas, ko weefulis darrijis pee zilwekem un lohpeem. Bil dauds gohwis, sirgi un masaki lohpi tikka gannibäs no apgahsdamees kohkeem nosifli! Bil stpris tas weefulis bijis, to warr saprast pee ta, ka tas daschas leetas azzumirkli augstu gaisä zehlis un zittas atkal dsifli semme eefschä eedfinnis, kà, ka daschi dehti un metalla gabbali dsifli semme atrasti un pat klaipe zeetas rupjas maifes, 2 pehdu dsikkumä tikka israkti abrä. Weefuli weetahm rehina libds 500 kohfus plattu un ka tas gahjis sawä zekä wiffu pohstidams, un ka wifs, ko winsch garram cedams naw aiskehris, palizzis sawä weeta. Tä kahds wihrs laukä arri, woi ezzejis: winna sirgu weefulis aisrahwis, bet wihrs pats palizzis ne-aiskahrts, tapehz, ka weefuta spehfs winnu naw fasneedfis.

Breefmigakais weefuta darbs irr bijis tas, ka tas zilweku dsihwibas pohstijis. Scho darbu tas, kà rahdabs, eefahzis pee Allascheem, turrenes kapehtä. Tur tai brihdi glabbajufchi weenu behrnu un tilko lihkis bijis aprakts, pamannijufchi, ka pehrfona debbestis ittin ahtri nahloht. Laudis gribbejufchi glahbtees behru-schkubni; bet lai gan tas til ween 20 kohfus no ta kappa bijis, tomehr newarrejufchi turp aistikt, jo azzumirkli weefulis winnus fagrahbis, gaisä zehlis un tablu aisfweedis. Bitti bijufchi pafchi pee semmes nokrittufchi, bet tohs weefulis ir tad naw meerä lizzis, bet walstijis, kà klutschus, zitti tikfufchi zaur nokrisdameem almineem un kohkeem tuhlin nosifli. Stahsta, ka weenu, kas ap kohfu bijis apkehrées, wehjschs ar wiffu kohfu aisrahwis prohjam un fadraggatu zittur nosweedis. Weenu 12 gaddus wezzu meiteni, kas arr us behrehm bijuse, weefulis fagrahbis un 30 affu tablumä nosweedis kà, ka tai galwa un abbi plezzi tikfufchi fadausfiti un kà fadraggatu lihki warrejufchi winnas mahtei atdoht. Weena feewa gannös nosifita un weena meita, kas laukä kartuppekus stahdijuse, tikfufe kà fadausfita, ka ta ohträ deenä nomirruse. Bes ta wehl dauds zitteem

bruhzes un wainas tikfufchas pee meefas. Kapehtai 5 pehdas augsta muhra sehä sagahsta un 2 libds 3 pehdas beefi almini prohjam sweesti. Weens sirgs ar wiffeem wahgeem 30 affis pahr kappa sehä pahr-sweesti, kà kà wahgi gan tikfufchi fadausfiti, bet sirgs palizzis weffels. Bil tad nu wehl tahs flahdes un breefmu, ko ahtrumä newarr apfinaht. — No Siggulbas wehl stahsta: Behz pahrgahjufcha kruffas negaisa eeraudfijufchi tablumä kà duhmu stabbu un dohmajufchi, ka Gables muischa deggoht; bet drihs ween schis stabs nahzis tuhwal sawus pohsta darbus strahdadams un no winneem teescham gahjis us Kempu muischu, fur bes wiffa zitta to muhretu basnizu nopohstijis un 3 semneeku mahjas isputtinajis. Pohstiti effoht daschi semmturri kà, ka, ja no zittahm puffedm palihdsiba nenahfchoht, teem effoht glufchi pohstä ja-eet. Gruntineeki, kas few brangas ehkas usbuhwejufchi, dohmajufchi sawu fuhru fweedru auglus baudiht, bet nu wifs kà sapni isputtejis. Par Deewa brihnumu tas turrans, ka no zilwekem, kas no negaisa glahbdamees, ehkäs bij patwehrufchees, naw wehl wairak pohstä gahjufchi. Shpafchi peeminn to 11 gaddus wezzu meitinu Bluffas muischä, kurras lihki dauds fimti zilweku apmeklejufchi. Tä — kà jau agral sinnohts — kluffi un meerigi kahdä schkubni sawä dseefmu-grahmatä lassijuse. Skappis gahsdamees bij winnas galwu fadausfijis un dseefmu-grahmata kshepti bij no winnas affinim notraipita. Täpat pee tahs nelaimes weetas weens 3 gaddus wezs behrns no bailehm bij palihdis sem gultas un lai gan ehkai jumts un mahju leetas tikka fajauktas un zilweki draggati, tomehr scho behrnu sweiku, weffelu no gultas appafschas iswilfufchi. Diwas feewas un weens wihrs tikfufchi no gahsdameem balkeem un kohkeem nosifli; wihru bij weefulis apkahrh grohsijis un winna lihkis bij palizzis kà blahkis un t. pr.

Wehlat gan wifs flaidrakti israhdfiees, kà tas wifs riktigi buhs bijis un mehs gauschi pateiktum rakstneekem, kad tee katris no sawas draudjes woi apgabbala flaidras sinnas pahr scho nelaimi mums peefuhfitu. Tee lautini, kam mahjas isphstitas, schehlejahs kà zittkahrh Suhdi pee uppehm Bahbelä un noskattahs us to pohstu, un dascheem wehl ta eepreezinafchana truhfst, ka wiffi no winnu peederigeem buhtu atlikfufchi! Nelaimä nahf ahtri!

Par pilskalneem.

(Behz Sagemeistera.)

Pee pilskalneem ihpafchi janemm wehrä, ka pee winneem no muhreem nau ne wehfs. Turpretti pilskalnu wirspuffe til augliga semme irr, ka us wairakeem no winneem lautini jau no fenn laikeem arrufchi, bes ka ta semme jeb kad buhtu fuhdota tikfufi. Kur atkal schee pilskalni ar kohkeem apaugufchi, tur kohfu fuplibä un brangums apleezina, zil baggata melna semme tē irr. Bet kà tad til

daudj melnas semmes kalna gallā tizzis? Tas zaur to notizzis, ka zilveki tē ilguš gaddus, warr buht ir gaddu simtenus, us scheem kalneem dšihwojuschī.

Bet kursch tad uštaišija schohs pilskalnus? Un kas tee par laudim bija, kas tohs apdšihwoja?

Ka dewitā gaddu simteni Normani jeb Warāgi par baltijo juhru nahkuschī un Tschudeem dohschanas usliffuschī, to sinnam no wehstures (pasaules stabsteem).

Ar to wahrdu Tschud arri tee taggadejā Widsemme dšihwodami Jggauni teel ceshmeti. To no ta drohschi warram spreesť, ka Kreewi Peipus esaru wehl lihds schai deenai par Tschud-esaru sauž. Winnu raddi bija tee Livi, kuru tuwi nahburgi, Latweeschī, taggadejo Wallas- un Zehsu-aprianki un Daugawas puffi pee Kohlfneffes apdšihwoja.

Tas wahrds „Warāgi“ iszefahs no wezās Gotu fahnes Wara, kas „beedriba“ apšihme, jeb arri no wezwahzu wahrda „War“, kas „spehzigu karrotaju“ apšihme.

Latweeschu wallobā schis wahrds wisťstibrat irr glabbahťs. „Warrigs,“ Riht Widsemme „Warrāgs“ usšihme „warren spehzigu.“ Wai daschlahrt no ta newarretu spreesť, ka Latweeschī fennakōs laikōs schohs Warāgus jeb Normanus pasinnuschī?

Wai warr buht Warāgi schohs pilskalnus uštaišijuschī, lai apfahrtejus eedšihwotajus labbal' warretu grohschōs turreht? Wai warrbuht schee pilskalni winneem kā stanžijas derrejuschi pee winnu beesahm reisofchanahm us Bizanzu jeb Konstantinopeli?

Ja pilskalnu rindu labbi apstattam, prohti: Nisfraukle, Platermuischa, Ehrgle, Wezz-Beebalga, Dschrebene, Raune, Smiltene un tad atkal Kohlfneffe, Bersaune, Zehswaine, Kamke, Kroppe Gulhenes draudse, laikam gan arri Alluffne — tad gandrihs tā leekahs, itt kā schee pilskalni weenā strehki buhtu taifti un ka wiffi itt kā stanžijas peederretu lohpa. Pirma rinda eeshime to zekku no Wezz-Sallazes

jeb Pehrnowas juhrmallas us Daugawu. Dštra rinda eeshime to zekku no Daugawas us Kreewiju.

Ja fennat' Warāgi schohs pilskalnus apdšihwoja un pehz winnu aiseefchanas Liwu un Latweeschu wezafaji, tad ta leeta drihs isflaidrojama, ka pilskalnōs irr atrasti tiffuschī Arabeeschu, Angelfatschu un Bizantinu naudas gabbali un rohtas.

Sem Kamkes irr pee Gaujas weena pilskalna turumā weena weeta, to laudis sauž Krekaling jeb Grelalin. Itt kā teika stabsta, tē kauschanahs effohť bijuschās „ar leeleem, warreneem wihreem.“

Wai schee „leelee, warreneem wihri“ warrbuht nebuhs bijuschī Warāgi, ko par Greekeem turreja, tadeht, ka no turrenes bij nahfdami jeb us turreeni eedami? Wai warrbuht wianni ilgaku laifu minneto pilskalnu apdšihwojuschī, kas warrbuht tadeht Grelalin, tas irr Greeku pilsehta nosauhts tizzis?

Grahmatu sinna.

Kreewu-Latweeschu-Wahzu Wardnize (wahrdu grahmata),

isřota

no Lantās Apgaišmoschanas Ministerijas.

Leelā 8. 686 lap. p.

Maksa 2 rub.

Dabbujama pee K. Stahlberga, brahkeem Busch Rihgā, kā arri pee J. Schablowsty Jelgawā.

Rihgas Latweeschu beedribā

Peštera I. 200 g. dšimšchanas deenai par peemianu 30. Mai 1872 g.

gohda swehtfi

1) mušihkis, 2) runna par Pešteri I., 3) dšeedafšana, 4) runnas, dšeedafšana, wesselibas usdšeršana. — Maksa beedreem un zaur beedreem ewestahm dahmahm 25 kap., ahrihdsneekem, kas naw beedri, 40 kap. Gefahťums pulst. 9 wallarā.

31. Mai **balle.** — Maksa fungeem 50 kap. un dahmahm 30 kap

Lihds 26. Mai pee Rihgas atnahkuschī 709 fuggi un aisgahjuschī 573 fuggi.

Atbildedams redakťehrs: A. Leitān.

Sluddinafšanas. 1672 30tā Mai 1872.

Jelgawa un Jelgawas apgabals swehtihš Peštera I. 200to dšimšchanas-beenu. Swehtu deenā preeksch pufsdeen bānizā Deewam gohdu dohs, wehľaf fapulzefes Schilenhöfēra I. nammā un dahřjā us lohpumaltiti, tad buhs dahřjā mušihka un dšeedafšana, wallarā halle sahlē. Swehtu programma tuwati istehts. Dallibas nehmajeeem ľahrtas eepreeshā apgabajas pee rahtes fungeem Silera un Woldemara Leelajā eelā un pee P. Allunan I. Sallajā eelā N 2.

Swehtku komiteja.

Tukkmā.

Ar ščo darru sinnamu, ka es ar kursemmes oberhofgerihts-teeřas wehľefšanu Tukkmā esmu apmetees un ka no 10ta Mai ľatru deenu, bes ween swehtdeenās un swehtkōs, no pulst. 8—11 preeksch pufsdeenā un no pulst. 3—5 pehz pufsdeenā ar manni warrehs runnaht Kltingenberg mahjā.

A. Suettner, oberhofgerihts-adwokat. 2
Tukkmā, tai 5. Mai 1872.

Wisseem, kas no Mohpashu pagast lohjelkeem Rihgā dšihwo, teel zaur ščo sluddinafšanu sinnamē darrehts, ka no 1. Juni f. g. eesahľohť, pee Mohpashu pagasta waldischanas passu pahrmihšana un wiřsa naudas malfafšana tē weenigi ľatru ohtreenu notis un zittā deenā nē.

Neuhf-Neufeltes pagasta waldisšana darra sinnamu, ka tai 30. Mai f. g. no Neuhf-Neufeltes magahľihnes

400 mehri rudsu

us wairaflohschanu pahrdohťi tife. La pahrdohščana notis Mař-Bahrbeles mušihā. 1
Neuhf-Neufeltes pag. wald., 6tā Mai 1872.

La mušihka Nowoselti, Welikaluzlas aprinki, Pleřķawas gubernijā, 13 werstes no Welike Luti pilsehtas, pee Doropeķlas leeljella, irr pahrdohdamā. Tē ľlaht peederr faimnežibas ehľas no balkeem buhwetas un patte mušihās ehľa, 35 raggu-lohpi, 6 sirgi, 6 aitas, kā arri 177 dessetines labbas semmes, tahdā weetā, no la pa 8 dessetinehm arramas semmes un pa 5 dessetinehm papnas atrohđahs ľatrā laulā. 50 dessetines labbas beřsu- un apsu meřha un plawas idohđ 7800 pudbus labba feena. La mušihka ar wiřsu lohpa malfa 5000 rubľus. 1

Weens frohna-deenestneekš,

kas lillumus un wiřsu teeřas-buhschanu labbi proht un jau dāšču gaddu ar teeřas-leetahm tiffuschī darbojees, peedahwajahs, ľatram ar padohmu us to ushizigalo palihdsēht. Rohrtelis: Pešterburgas Abr-Rihgā, leelā Aleksander-eelā N 69, weenu treppi us augšču. 2

No J. Deubnera grahmatu-bohdes, Rohpeelā Nr. 3. apgabatas un wiřfās zittās grahmatu-bohdes irr dabbujamas řchahdas grahmatas: **Garrigas Deewu-luhģfchanas,** us nebdelas deenahm rihōs un wallarōs, un us swehtkeem un dāščās ihpāščās wajadřbās. — (Třeřaha driķe.) Maksa eeseta 75 kap juř.

Deewgalda grahmata

ar ismelletahm swehtahm ľuhģfchanahm, kā zee-nigi ľafataifahs un ľaturrahš preeksch, pee un pehz swehta wallarinas, no zittēřeja Wahřsemes mahjitaja Benjaminina Smolla ralfsteem taggad ľatwiffi pahřzeľhis Ernst Dunsberg. Maksa taggad eeseta 30 kap. (papreeshā 55 kap.)

Garrigas dšeesmas

isnahťs drihsumā jaunā driķē un buhs atkal par 65 kap. gabbalā dabbujamas. 1

S I N N U

bohdu es të appafschâ raffstihst wisseem leeltungeem, muischu waldineeëem, arrendatoreem, fainneeëem un lauku-fohpejeem, ka es preefsch saweem **fkunstigeem no akmineem un binstein-akmineem** taifiteem

is k a p f c h u b r u z z e k l e e m,

tas ne ween pee Wahzsemmes, bet arri pee dauds zittu tautu semmkohpejeem pashtami, isflaweti un bruhketi teel, — to **weenigu pahrdohschanas weetu** preefsch Widsemmes, Kurssemmes un Jggauun-semmes esmu etaisijis Rihgâ, taif

g r u n t i g â

I.

E n g l i s c h u

Redlich

m a g a s i n â.

Strahlsund pilskethâ, April mehnesi 1869.

C. S. Schwabe,
iskapfchu bruzzeeku fabrikants.

Us to scheit augschâ lassamu sinnu aisrah- didams, luhdsu wehrâ list, ka mannâ gruntigâ Englischu magasihna tee flawetee iskapfchu bruz- zekki, kurri 1871 gaddâ semmkohpibas israhdischanâ, Rihgâ, arridsan par labbeem atrasti un ar to scheit blakkam stahwedamu gohda-sihmi puschkoti, papilnam dabujami un til labb' wairumâ kâ ma- sumâ teel pahrdohiti. Arri tahs ihstenahs Stali- jas almina iskapfchu galodinas, Wahzsemmes lak- tinas un ahmarinus preefsch iskapfchu lappinascha- nas warr dabuhst

J. Redlich Englischu magasihna. 5

Sauns zilweks no semmehm melle weetu. **Ernst Plates.**

Sauns zilweks (Kurssemmes), tas gimnasijas skohlâ treschâ klassê (Tertia) bijis, melle weetu us semmehm pee kahda stribwera woi skohlmeistera; wisch arri wehlahs kahda famihlija behrnus skoh- loht. Klachtalas sinnas pee Mahjas weefa driffetaja.

Weens bohdes strahdneeks, lam labbas leezibas, warr weetu dabuhst **Sinder-eelâ N 12.**

Skohlneeki no semmehm, kurri Rihgâ skohlas apmelleht gribb, atrohd laipnigu usnemshanu pee kahdas Latweefchu famihlijas, kur arri klawee- res mahjâ. Beeteifshanas lihds 1. Juli f. g. un klachtalas sinnas grahmatu bohde pee „Brab- teem Busch“, Smilfchu-eelâ Nr. 39.

Weena wefcherene, kurrai labbas lee- zibas, tohp mel- leta **Chrlfchu-eelâ Nr. 23.**

Ar scho teel sinnamu darrihts, ka Bihrinmuishâ, Rihgas kreisê, Krimmuldas draudisê, ire weena uhdens- un weena wehja-dfirnawa no 23fcha April 1873 us feschî ween pallal obru nahldameem gabdeem us renti isdohdamas. Arridsan teel pee tahm uhdens bfinawahm tahs peberrigas schluf- schas, kâ arri tee wajabfisi dambi preefsch buhwef- shanas isdohiti. Wiffi tee, tas to schlufschu dambi gribbetu buhwefst, lai lihds 25. Juni f. g. pee Bih- rin-muishas waldischanas peeteizahs. 2

Weena smehde ar wisseem lalleja-ammata rih- teem teel isrenteta. Klachtalas sinnas par to dabdu tanni drehbju-magasihna pretti Redlichâ magasih- nei pee Schulf lungu.

No jensures atwehlehts. Rihgâ, 26. Mai 1872. Driffekhts un dabujams pee bishu- un grahmatu-driffetaja **Ernst Plates,** Rihgâ, pee Behtera-basn

Schwarzes-muishas gruntineeëem

(gruntsihreneeëem) darru zaur scho sinnamu, ka es Schwarzes-muishas waldischanu esmu usneh- mis un ka manni latrà beenâ warr runnabt dab- uhst lihds pullfsten 10teem no rihia mannâ mu- schinâ pee Dinamindes leeljekka Nr. 23.

Dr. J. C. Schwarz.

A. Th. Thies
wezzata

Englischu magasihna, Rihgâ,

peebahwa labbalabs englischu lalleja-plefshas, ambojes, fstruhwistikus, laufschtu tehraubu un wih- les wiffadâ garrumâ.

Arktus

is ta pashtama Junga maschinu-fabrika, kurras jau gabdeem zaur bruhfeshanu Baltijas guber- nijâs par beerrigeem atrasti, turr krahjumâ un pahrdohb 3

Karl Jansen,
Kohp-eelâ N 1.

Appafsch Beerinmuishas (Lindenruh) teel preefsch schahs waffaras plawas isrentetas. Pee muishas-waldischanas japeetei- zahs. 1

Rupat tikla gattawi
Diwi djeedajumi is Wehr-
manna dahrja.

Maksa 5 kap. un dabujami pee **brahteem Busch.**

„Sillem brothers“,
wifslabbato forti
Bohtlantesh zementa
(= muhrejumu kalku) pahrdohb is pallabban at- nahlfucha lahaina thiri frifshas prezzes, wesselahm muzzahm un partijahm 1

Rechttern un beedr.
Marshall-eelâ Nr. 22.

Maschinu dsennamas sifshas

un
kamepeju truhbas
no wiffada plattuma peebahwa 3
Lühr un Zimmerthal,
Rihgâ, leelâ Smilfchu-eelâ Nr. 7.

Gefala drabbinas
ifdeenas prifshas warr dabuhst **Ilges-**
zeema bruhfi, pee Dinamindes jekka.

Saudehts gohds.

(Stat. N. 16.)

Lauka-fargs kabdu brikini ar Dahrte parunna-
jees gabja pastaigatees, un atrabda pee sudmallu
dihka Dhgu Behtera puifi, to Behrtuli, kas sem
wiholeem sehbedams sohzes un pihles barroja, tahm
maises gabbalinus dihki mesdams. Winsch bij garfch
puifis ar farlaneem matteem, nesaderrigs zilwels,
kas fur ween warredams strihdinu zehla. Bet kas
lauka-fargam par to? tahs wainas deht jau wehl
newaijadsjeja no Behrtula behgt. Wezzais eelaidahs
ar winnu walsodas.

"Kapeh3 ne-eijeet us slohnu danzoh3?" lauka-fargs
praffija.

"Man nepatih3, un zitteem arri tas nepatih3,"
Behrtuls rupji atteiza.

"Kadeht zitti newarr Suh3u eeredseht?" lauka-
fargs lehni fazzija. "Kad meeru turreseet, tad zitti
ne tauna wahrda nefazzih3."

"Kursch tad bij tas pirmas?" Behrtuls dusmigi
praffija, "kas tad manni par tik niknu un par tahdu
kihwetaju padarrija? Ta naw manna waina, kad
matti farkani, bet zitti laudis man il baltahm deeni-
nahm to pahmetta un til ilgi meerâ nelaida, ka-
mehr pats fah3u dohmah3, ka to farkano mattu deht
effu pa teesi slihts zilwels."

"Sohki ween, Behrtul — "

"Bet ar tahdeem johseem wiini manni rihdija
un farrinaja kâ sunni ar rungu; un to newarr wairs
par johseem fauft, kad il deenas fakka, ka Deews
pats wiinu par taunu zilwefu apsihmejis, kad us
mannis swilpo un sptauj, kad manni dasch daschadi
islammo un apmehda, kad zeema preefschneeks pats
leef manni kâ kahdu flepkawu un sagli apwalteht,
un beidsoh3 katris no mannis kâ no pascha wella
bihstahs un behg — fakkeet jel, kahdu taunu tad
effu nodarrijis?"

"Bitti fakka, ka Suh3 effoh3 lepnis un nesaderrigs."

"To laudis fakka," Behrtuls atteiza, "un tapeh3,
ka laudis to runna, katris tizz, kâ ta gan effoh3.
Bet kad es fah3u schehlotees, tad atkal manna pa-
scha waina. Rauj' wiinus juppis, man zittu kau-
schu newaijaga, — bet arri tas laiks nah3s, fur
wiini mannis mellehs. Ja man patiktu mehli
wakkâ laisi' kâ kâ wiini to darra, tad katris azzis
eeplesh3tu; wiini ptahpa par tahdahm leetahm, no
kam it ne ka nesinn un neproht, bet ko es sinnu,
to nefazzischi."

"To nefaprohtu."

"Naw arri waijadsigs; kad wehlal par scho leetu
runnaschu, tad Sums buhs laika deesgan fapraft."

"Noslehpumi?"

"Kas Sums par to laisch!" Behrtuls isfmee-
dams teiza. "Suh3 arri dohmajatees gudris wihs,
bet melbers wehl gudraks; winsch Suh3 wiffus warr maifâ
eebah3t un atkal iswilft ah3â, ka ne manniht nemanneet."

"Ar Sums winsch tapat darrihs!"

"Ar manni? Pee tam winsch drufzin apdohmasees!"

"Tad Suh3, Behrtul, gudraks schleetatees, nekâ
melders pats?" lauka-fargs smeedams teiza.

"Dohmaju, tas man buhs brikw!"

"Sinnams, bet tad stary Sums abbeem buhs
tahda leeta, us kam warreet atfauktees."

"Kad nebuhtu, tad es arri kâ nerunnatu."

"Wai newarru dabhuht sinnaht, kas ta par leetu?"

"Kapeh3? Ne, to til es ween sinnu! Salku
Sums, ka par leeku labbi ap fir3i, sinnadamam, ka
ar weenu paschu wahrdu warr zilwefu famaitah3,
kas ar sawu naudu, laimu un gohdu leclahs. Tur
dserr un nodanzo kah3as, un to redsoht jadohma,
ka us pasaules laimigaka wairs naw! To labbat
sinnu, bet neteifschu."

"Wai us melbera dohmajeet?"

"Us ka tad zitta?"

"Wai tas naw laimigs?"

"Ah, ja, — tam flai3ta gaspascha, kas wiina
nemihle un naudas deesgan, ko — — bet kapeh3
Dahrte wiinu neh3ma? Wiina tahda patte lepna
un stah3iga, kâ zittas, fir3s tai pee naudas lih3 — "

"To es labbat sinnu," wezzais teiza, "Suh3 ne-
prohteet, us kahdu wih3i Dahrte tiffa speesta, lai
Dhgu Behteri nemm."

"Speesta?"

"Kad wiffu sinneet, tad tas arri bij jasiinn!"

"Speesta?" Behrtuls oh3tru reis fazzija. "Wai
ko runnajah3?" winsch wezzo nemeerigi usluh3o-
dams praffija. "Suh3 gan labpraht sinnatu, kas
mannâ fir3i apseh3pts, bet to ne weenam neteifschu,
kamehr laiks buhs nah3is."

Behrtuls ah3tri pee3ehlahs, un azzis wiinam kâ
ugguns degga.

"Wai dsirdeet?" winsch us sch3uh3na rahbidams
eefauzahs. "Kâ wiini trakko un lustejah3s un blaui!
Bet schi ta pirma un buhs arri beidsama pree-
ziga deena sudmallâs!"

Behrtuls gribbeja eet, bet wezzais zekkâ nostah-
jees praffija: "No Deewa puffes, buhseet nodoh-
majusch3i melderam kahdu sliktumu padarriht!"

"Dohmajeet gan, ka Behrtuls dsirnawas node-
dsinajis?" kalps isfmeh3a. "Labbi, ka to laif mah-
jâs nebiju. Deesgan jau redsehts, ka newainigu
par wainigu noteiz! Nebihsteetees, melderam tauna
nedarri3schu, bet zerreju zaur wiinu par baggatu
wih3ru palift."

Kalps lauka-fargam ah3tri garram pa-eebams de-
wahs us sudmallahm; tur kah3neeku stary wiffu
peemir3a, ko no lauka-farga dsirdejis. —

Dahrte kah3ahm beidsotees noliffa bruh3es-krohni,
un zittâs drehb3es apgehrbusees, fah3a traufus pee
mallas list.

Beh3ters luh33a, lai schi leefoh3 to darbu meitahm
darriht, un errojah3s, ka wiina neklaus3ija, bet patte

traufus fahn-kambari eeneffa; wiafch fafchuttis is-gahja apftattitees, wai fchluhni un ftakti aifflahgti.

„E wiafch ar Behrtuli fatiklahs, kas no weena fchluhna isnahza.“

„Ko të tif wehlu darreet?“ Dhgu Behters dufmigi praffija.

„Wai dohmajeet, melder' kungs, ka fchluhni aifdedfinafchu?“ kalps fpihtigi atteiza. „Sinnams, kad peezi tuhftofchi puhri kweefchu buhtu eelfchâ, tad labba petna isnahktu — ko?“

Dhgu Behters lohti fatruhtahs, un ftihwahm azzim kalpu usluhloja.

„Ne-iffmeijeet wis,“ melders ar drebbedamu balft teiza, „tahda nelaima wehl ohtru reis warr notift.“

„Wai ta buhtu nelaima?“ Behrtul iffmeedams praffija. „Dohmaju, preefch Sums ta buhtu leela laime.“

„Kâ warreet eedrihfteetes, tahdus wahrdus ismest?“ Dhgu Behters dufmigi usfauza. „Wai nefinneet —“

„Sinnu wairaf, nekâ pafchi dohmajeet un Sums tas patift warr,“ kalps kluffi wallodâ maifjahs, „bet zeetifchu jo prohjam kluffu, ja mannifchu, ka muttes turrefchana preefch Sums laut ko geld. Schahs leetas deht apdohmajatees! Wirfâ nespeedischohs, bet zerru tahdu atbildi dabbuht, ar ko meerâ warru buht.“

Behrtutam aiseijoht. Dhgu Behters kâ stabs stahwedams paffak ftattijahs un duhri us augfchu pazehlis frattija, gribbedams zaur tam rahdih, ka ihftâ laifâ gan buhfoht atminnetees un pa wiffam fawadu atbildi doht, nekâ Behrtuls to gaidijis.

Pawaffara un arri waffara pagahja, un ruddena wehtra fakaltufchas lappas no kohleem biridinaja.

Dfirnawâs nebij ne kahdas pahrmannifchanahs — wifis gahja kâ weenu, tâ ohtru deen!

Wezza Briggite faftabbufe willahs pahf fehstwiddu, un Behrtuls arri fa-ihdhis ween kluffi fawu darbu darrija.

Tannis pahri mehnefchôs Dhgu Behters jau labbi pawezs isftattijahs — krunfas peerê, firmi matti denninos redsami; mirklis tam nemeerigs un afs kâ abdata.

Wiafch brauza dauds reis pilfehtâ un tur ilgi paliffa; mahjâs pahrnahfufcham ne weens nedrihfsteja ar winnu runnah.

Dfirnawâs bij pa wiffam Behrtula rohla; wiafch weens pats labbibu fanehma un fudmalneekeem mitus atdewa, melders ne azzu us kalpa darba nemetta, arri nepraffija, zil eenemts, zil nè. Dhgu Behters greefa fawam kalpam jekku, fur ween warreja; kad tomehr newiffkoht abbi fatiklahs, tad weens ohtram ne labbas deenas nedewa.

Melders fawai gafpafchai arri laipniga waiga nerahdija, Dahrte to winnam nepahmetta; gahja lafris fawu jekku.

Birmâs neddekâs pehz kashahm gan lifflahs, ka weens ohtram ar laifu patifs, bet meldera fawruh-pigai mihlestibai nebij wis ta fpehta, kas behduwehtrahm fpehz pretti stahweht.

Jau fahla jaunais pahris daschu reis bahrtees, bet pehz Dahrte zeeta kluffu, mannidama, ka wihrs fawa faruhgufcha prahta deht ween ar winnu bahrtees gribb; pehz-gallâ pats arri kluffu zeeta.

Nu wiafch wairs neleelijahs, ka buhfoht fudmallas atftah un eet pilfehtâ dshwoht, lifflahs, ka melderam rohla wairs ne-eet labbi.

Swefchi laudis fudmallâs dauds nenahza, ar ko Dahrte parunnatees warretu, ka us preefchu buhs. Pafchas mahte teiza, ka Dhgu Behters effoht gudris wihrs, kas gan sinnoht, ko darroht, un feewaitas nepeekrihtoht, wihra darrifchanâs maiftees. Tas bij wifis tas padohms, ko mahte dewa, un tahdâ wihse Dahrte fawas ruhpes weena patte neffa. Tâ bij waffara pagahjufe un ruddens jau klah, un pee wezzahm ruhpehm wehl jaunâs peestahjahs! Dahrtes mahte fafirga un gulleja tai mafajâ namminâ, fur Briggite to laif dshwoja, kad fudmallas nobegga.

Slimmibâ Dahrte mahiti mihligi kohpa, lai gan preefch tam dauds reis us winnas dufmojahs.

Dhgu Behters feewas-mahtes ne maf nenofchehloja un ne buht ne-apwajajahs, kâ ar weffelibu eimoht.

Weenu riht pats aifbrauza us pilfehtu, un Dahrtei weenai pafchai bij mahtei mirstoht azzis ja-aifspeefch.

„Nu man no fchejeenes jafchirrahs,“ mahte beifdamâ ftundâ fazzija, „labpraht aiseetu, kad finnatu, ka Tu laimiga.“

„Memmin, nedohma us manni, gan jau wifis labbi buhs.“

„Ja, kad tâ buhtu. Sinnu gan, ka mannis deht ween melderi nehmi, firds Lew pee ta pirma —“

„Tâ wis nerunna, to es labbak finnu. Kad melders Lewi tif karfti mihletu, kâ eefahfumâ man eeteiza, tad Sums abbeem labbak etu. Bet wiafch tif us fewi dohma. Dahrin, toreif Lew pahri darriju, peedohd!“

„Ne-effu ne kad us Lewis nikna bijufe; melderi jau patte no fewis nehmu.“

„Nè, nè, Tu mannis deht to darriji, lai man nebuhtu nabbadfibâ jadshwo. Af zil wiafch gudri un wiltigi Lewi fawaldsinaja!“

„Lai nu buhtu kâ buhdams, gan Deewes palihdfeh.“

„Kad Kasparâs atnahs, tad usnem to, zittad winnam ne fur paspahnes naw.“

„To darrifchu, kad arri ne weens winna ne-eeredsetu.“

Mahte wehl pateizigi meitu usluhlojufe islaida dwehfeli.

(Us preefchu wehl.)

Wehl kahds stahsts no Napoleona I. laifeem.

Là fazzija saldati, lai laudis zerretu, la ar Egip- teescheem us ilgeem laifeem meers derrehts. Kad nu tee jaw daudj deenas pa semmes zekkeem bij gab- juschi, tee pehdigi nonahja sawa zetta gallà, kahdà leelà pilssehtà. Schè tiffè Almansors kahdam dak- teram nodohs, kursch to sawà mahjà eelsch wiffa- dahm Spranzuschu sinnaſchanahm mahzija.

Wifs pirms tas tiffè Spranzuschu drehbès ap- gehrbts, kurras dikti knappas bij un ne pufs til ſmullas, là winna tehwa semmè. Labdeenas tas nedrihſteja wairs paklannidamees un ar frustifſti ſa- liktahm rohlahm doht, bet nu bij weena rohla ſah- nòs jaleef un ar ohtru ta leela zeppure ja nonemm, kahdu wiffi Spranzuschi neſſa un arr Almansoram dakteris bij dewis, un ar labbo kahju jakafsch. Ir ſehdeht tas wairs nedabbuja, là rihta semmès mehds, ar frustifſti pahrlitahm kahjam, bet nu tam bij ja- ſehd us augsteem krehſleem, kur kahjas nokahrdam- mees ne tablu pee semmes neteef. Patti ehſchana tam leelu grubtumumu darrija; jo katris kummohs tam us dſeſes dakſchahm bij ja- usdurr un tad wehl muttè jabahsch.

Bet dakters bij negants un nilnis wihrs, un ſehnu daschadi mohzija. Ja tam kahdu reiſi netihſchahm kahds Egipteeschu wahrds isfazzijahs, tad ſinnams kuhja us mugguras rihbeja. Sawà wallodà tas nedrihſ- steja ne raſſiht, ne laſſiht, ne runnaht, ne arri tiffai ſapnoht. Us ſchahdu wihs tas ſawu wallodu pa- wiffam buhtu aiſmirſis, kad tai paſchà pilssehtà winaſch nebuhtu eedraudſejees ar weenu wezzigu, bet lohſti gudru wihru.

Schis wihrs bij gan jaw labbi wezs gaddòs, bet lohſti gudris un augſti mahzihts. Winaſch mah- zeja daudj rihta semmu wallodas, là: Egipſteru, Araberu, Perſeru, Koptu, Kineſeru u. t. pr. Lai nu gan winaſch wiffas tahs gluschi ſkaidri nemah- zeja, tomehr pa leelaki dakſai; tapehz arr winaſch tiffè par brihnuma wihru turrehts, un kas no winna ſchihſ wallodas mahzijahs, maſſaja daudj naudas. Winaſch pakahwa jaunajam Almansoram il neddekas kahdas reiſes to apmekleht, un pazeenija to ar ween ar retteem dahrgem augteem un zittahm tahdahm leetahm. Scheit patifka jaunektam tàpat là mahjà; jo wezzais lungs, tibri ehrmigs no dabbas, bij liz- jis Almansoram tahdas drehbès uſſchuht, kahdas wiffi augſtas kahrtas laudis Egipſtè neſs. Tahs winaſch paglabbaja ſawà mahjà ihpaſchà lambari, un kad nu Almansors atnahze, tad winaſch paweh- leja fullainam to tanni lambari weſt un pehz ſa- was semmes mohdes apgehrbt. Til lihds jaunektis bij apgehrbees, gabja tee lohpa us „Maſ-Arabiju“ (tà noſauze tas augſti mahzihts wihrs weenu ſahli ſawà mahjà).

Ta ſahle bij ar dasch daschadeem ſfunſtigi is- audſinateem lohſteem un puklehm puſchłota. Tur

ſtahweja pehz kahrtas palma, bamous, un zee- dru-lohſti un zitti, kas tiffai rihta semmès aug. Grihda ar Perſeeschu teppikeem nollahſta un gar ſee- nahm polſtereti ſehdekti; bet ne kur nebij redſams kahds Spranzuschu krehſtis jeb galds. Us ſcheem ſehdekteem nu noſehdehs wezzais profeſſors; winaſch isſlattijahs gluschi ſawads, la zittahm reiſehm, ap galwu tam bija ſmallſ Turku laſſats, là turbahns aptihts, un winna garra balta bahrdà ſneedsahs tablu us kruhtim, là pateefi zeenijamam un gohda- jamam tehwa. Kaut gan zittahm deenahm winaſch proſti gehrbahs, tomehr ſchodeen tas neſſe isgreſnotu garru manteli, plattas turku biſſes, dſeltanas tup- peles, Turku ſohbinu pee ſahneem un pee johſtas pufs isrohtatu ſchlehu. Turklahſt winaſch pihpeja diwi ohlektis garru pihpi un liſſtahs no ſaweem ſul- laineem apdeenetees, kas wiffi Perſeeschu drehbès bij apgehrbuſchees, un gandrihs puſſe no winneem roh- las un mutti bij melnas pehrwehjuschi.

Gefahkumà gan jaunajam Almansoram tas wifs ehrmigi israhbijahs, bet drihs tas nomannija, la ſchahdas ſtundas, kad winaſch til wezzajam pehz prahta darrija, winnam daudj labbuma neſſe. Pee daktera winaſch ne weenu wahrdu nedrihſteja Egip- teeschu wallodà runnaht, bet ſchè tam atkal bij Spran- zuschu walloda aiſleegta. Genahloht waijadſeja Al- mansoram meera ſweizinaſchanas fazzihſt, kurru wez- zais Perſeris itt ſkanni atnehma; tad liſſta winaſch jaunektam ſew lihdsas ſehstees un eſahka Perſeru, Araberu, Koptu un zittas wallodas weenu zaur ohtru runnaht, teil dams, ta eſſohſt rihta semmès mahzitu kauſchu ſarunnaſchanahs. Tam klahſt ſtah- weja fullainis jeb riſtigaki fazzihſt wehrgs leelu gah- matu turredams; ja nu lungam runnajohſt kahds wahrds bij peemirſees, tad tuhlin no wehrga gah- matu panehme un to uſſchekihris meerigi tablak runnaja.

Wehrgi tam peeneſſe wehſu, rihta semmu dſeh- reenu Turku traufòs, un, ja Almansors winnam pa- tiſt un pa prahtam darriht un runnaht grihbeja, tad til waijadſeja fazzihſt, la wifs irr pehz auſtruma semmes mohdes. Zaur to, la Almansors dikti ſkaiſti Perſeru gahmatas laſſiht pratte, patifka tas wez- zajam wehl wairaf; jo winnam bija brangs Perſeru rakſtu krahjums.

Schihſ bija nabbaga Almansoram preeku deenas; jo wezzais profeſſors mehds arween to apſchinkohſt, gan ar naudu, drehbehm un daschahm zittahm noh- tigahm leetahm. Ta jau daschus gaddus Almansors Spranzuschu galwas pilssehtà bij pawaddijis, tomehr ta ilgoſchanas pee ſaweem wezzakeem tiſt, winnam nerimma. Bet kad winnam patlabban pee- zpadefmit gaddi bij apgahjuschi, gaddijahs ſawads notiffums, kas winna liſſteni pahrgrohſija.

Spranzuschi iswehleja ſew par keiſeru un wal- dneeku to paſchu karralungu, ar kurru Almansors Egipſtè til daudj bij isrunnajees. Winaſch gan wif- ſas tahs gohda deenas pilssehtà redſeja, tomehr ne-

finnaja, par fo tas wijs teel turrehtis un ne doh-
maht nedohmaja, fa tas jaunais kungs par paschu
fehniu warr palift. Kabdâ deenâ gabja Alman-
sors pahr to leelako Parisjes tiltu; tē us reis tas ee-
rauga labdu, tillai prosta saldata drehbēs gebrū-
schohs wihru, kursch us tilta lehnehm usmettees,
witnōs lubkojahs. Schi wihra waigs tam lillahs
pasihstams, jeb wis masaf redsehts. Sawus pee-
zhus fanehmis, tas tillahm dohmaja, kamehr us
reis tam prahdâ eekritte, fa winsch irr tas karr-
kungs, kas toreis Spranzuscheem Egiptē lihds bija
un prett Almanjoru ar ween til mihligs un scheh-
ligs isturrejajs. Kaut gan riktiga wahrda tam ne-
finnaja, tak drohschu duhschu fanehmis, winsch pee-
gabja rohkas us fruchtim frustifki salizzis un sauza
tâpat, kâ saldati toreis lehgeri sawâ starpâ bij sau-
fusch: „Labdeen, Petit-Kapral!“

Wihrs istrubzees atflattijahs, uslubfoja to jau-
nefli itt stihwi un brihtiau apdohmajees, fazzija:
„Augstais Deews, woi tas warr buht! Tu schē,
Almansor? Ro darra taws tehws, kâ eet Egiptē?
Us labdu wihst tu schē pee mums schurp tizzis?“

Almansors ilgali wairs noturretees newarredams,
eesahka gauschi raudaht un atteize: „Tad tu ne mas
nesinni, fa tee sunni, tawas semmes laudis manni
lihds atwedde un fo ar man darrija, Petit-Kapral,
tu nesinni, kâ es wiffus schohs dauds gaddus sawu
tehwu semmi ne azzis ne-efmu redseht dabujis?“

„Tas naw zerrams“, atteize wihrs peeri sawiljis,
„tas naw zerrams, fa wianni tew lihds wedde.“

„Kâ ne“, atbildeja Almanfors; „tai deenâ, kad juhsu
saldati us kugga dewahs, es redseju sawu tehwa
semmi pehdigo reis; schai puffē weens wirsnecks par
manni apschelodamees, aismakfaja preeksch man
pee weena nolahdeta daktera, kas manni fitt un kaun
un puss baddâ mehrde. Bet klaussees, Petit-Kapral,
labbi kâ es tew satrappiju, tew waijag man palihdseht.“

Wihrs schohs wahrduš dsirdejis smaididams jau-
taja, labdâ wihse tad winsch warroht palihdseht.

„Reds“, runnaja Almanfors, „woi tas buhtu ne-
taisni, ja es to no tewis praffu; tu ar ween prett
man schehligs un mihligs isturrejees, bet es sinnu,
tu arri effi nabbags zilweks, un kad tu wehl karr-
kungs biji, negahji tu ne kad til lepmi gehrbees, kâ
zitti; arr taggad warr no taweem swahrteem un zep-
pures redseht, fa tew schwalli eet. Bet ne ilgi at-
pakkat Spranzuschi sew fehniu iswehlejuschi, un tu tak
pasihsti labdus wihrus, kas usdrihst tam pee-eet?“

„Pasihstu gan“, tas atbildeja, „ket kâ tablat?“

„Pee teem tu warretu par mannim lubgt, Petit-
Kapral, fa tee Sprantschu fehniu til tabt pee-
runna, fa tas manni palaisch. Tad man ar gan
druszin naudas waijadsetu, fo pahr juhru pahrbraukt,
bet par wiffahm leetahm tew zeeschi ja-apschlahs,
no ta ne puss wahrdu dakteram ne arr tam Ara-
beru professoram teift.“

„Kas tas tahds par Araberu professori?“

„At, tas irr gluschi sawads wihrs, bet no wianna
es tew zittâ reisē stabstischu. Kad tee abbi to dsir-
detu, tad es gan no Sprantschu semmes prohm ne-
tiftu. Nu, fakti, woi tu runnast par mannu ispe-
stischanu pee teem augsteem fehniu leelmanneem?
Isteiz tak man skaidri!“

„Nahz man lihds, warr buht fa es tuhlin tew war-
reschu palihdseht.“

„Taggad?“ isfauze jauneflis fatrubzees, „taggad
ne par labdu naudu, zittadi manni dakters pehrtu
kâ sunni; jo man waijag drihs us mahju steigtees.“

„Ro“ tad tu tur tai kurwi nefs, praffija tas sehnu
peeturredams. Almanfors gauschi nofahrte un ne-
gribbeja rahdiht, tomehr pehdigi winsch fazzija:
„Reds, Petit-Kapral, man schē tas pats jadarra,
kas manna tehwa wijs flittakajam wehrgam. Dak-
ters neganti sifstis wihrs buhdams, fuhla manni
katru deenu us labdu 6 werstes tablu siwu- un sakau-
tirgu, kur man ar tahm netihrigahm pahrdewejahm
jadingejahs; jo tur par pahra graschu warr wiffu
lehtaki nopirkt, kâ muhsu tirgû. Skatt', tahs ne-
leetas sifkes, saujinas fallatu un sweesta kummosina
deht man ik deenas 12 werstes janoskreen. Kaut
mans tehws to sinnatu!“

Ta puisena grubtums un schehligi wahrdi win-
nam firdi til dsitti aiskustinaja, fa winsch fazzija:
„Nahz ween man lihds un effi meerigs; dakteris
tew nedrihtstehs ne neeka darriht, ja winsch ar scho-
deen bes sifkes un fallateem paleef. Effi til drohsch
un nahz man lihds.“ Schohs wahrduš teizis winsch
nehme Almanforam pee rohkas un wedde sew lihds;
nabbaga jauneflam gan firds dikti puffsteja dakteri
eedohmajohht, bet us sawa beedra wahrdeem un mih-
ligu waigu palaisdamees gabje drohschi lihds. Bet
Almanforam sawu kurwiti us rohkas neffohht un tam
saldatam pa dauds eelahm lihds eetohht, tihri ehrnigis
stikkis un leels brihnums bij; jo wiffi laudis, kas
teem garram gabje, zeppures nonehme un stahwoht
palikke pakkat flattidamees. Sawu brihnoschanohs
tas arr sawam beedram isteize, bet schis ne fo ne
atbildeja, tillai pasmejhahs.

Tâ tee pehdigi pee labdas warren gresnas pils
aisnahze un tai klahht eetohht Almanfors praffija:
„Woi tu schē dsihwo, Petit-Kapral?“

„Ja, schē es dsihwoju; un es tewi tuhlin pee
sawas gaspaschas weddischu.“

„Tad tew gan irr skaisa dsihwe,“ fazzija Alman-
fors, „laikam gan scho mahju pats fehniusch tew irr
schkinkojis?“

(Us preekschu wehl.)

Atbildebams redaktehrs A. Leitau.

No Bensusres atwehlehts.

Ribgâ, 26. Mai 1872.